

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף ג

בעמוד הקודם שאלה הגמרא מדוע התנא פתח את דבריו 'בכינויין', ולאחר מכן התחיל לפרש מהם ידות נדרים, היה עליו לפרש קודם כל מהם כינויים ולאחר מכן לפרש מהם ידות? הגמרא תירצה שלפעמים התנא מתחיל לפרש את מה שהוא פתח בו, ולפעמים הוא מתחיל לפרש את מה שהוא סיים בו.

הגמרא ממשיכה עם העיקרון הזה, אבל מוסיפה לבאר שבמשנתנו יש סיבה מדוע בחר התנא להתחיל לפרש דוקא את הסיפא (ידות) ולא את הרישא (כינויים):

ואיבעית אימא ידות איידי דאתין מדרשא: בגלל שאת 'ידות נדרים' למדו רבנן מדרשת הפסוקים (כדלהלן), המשנה העדיפה לפרש אותם תחילה כי יש בהם חידוש על פני הכינויים שהם ידועים ופשוטים.

וליפתח הדין ברישא: אך אם כן מדוע לא פתחה המשנה לכתוב את ידות ברישא. כלומר היה עליה לא רק לפרש אותם בתחילה אלא גם לכתוב אותם בתחילת המשנה?

הגמרא מתרצת: המשנה פתחה **בדין** כינויים מכיון שפשוט הדבר שהם מדאורייתא כי דרך התנא להתחיל עם הדברים הידועים והפשוטים, אבל לאחר מכן התחילה **לפרש** את ידות בתחילה כי יש בהם חידוש כנ"ל.

כינויין לשון נכרים הן: הכינויים מקורם בשפות לועזיות שבהן קוראים לקרבן בשמות אחרים כגון 'קונם' 'קונח'. לפי זה באמת הכינויים הם מדאורייתא, משום שמהתורה הנדר חל בכל לשון.

אבל למאן דאמר שהכינויים הם לשונות חדשים שبدو (= המציאו) חכמים, וזאת מחשש שאם ישתמשו האנשים בלשון 'קרבן', הנודר יאסור על עצמו את הדבר במילים 'קרבן להשם'. ואז יש חשש שהוא יאמר קודם 'להשם' ואחר כך 'קרבן' ('להשם קרבן'), ויתכן מקרה שהוא יאמר 'להשם' ויחזור בו מלנדור ולא יאמר 'קרבן', ונמצא שהוציא

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שם שמים לבטלה. ולכן הם חידשו מילים אחרות במקום המילה 'קרבן' כדי שלא יזכירו כלל את המילה 'קרבן' בנדר.

לפי זה גם הכינויים הם חידוש של חז"ל, ואדרבא היה על התנא להתחיל בדין ידות שהם חידוש פשוט יותר הנובע מדרשת הפסוקים, ולא להתחיל בכינויים שהם חידוש גדול יותר?

תיחץ: מי קתני ידות - ולא חיסורי קא מחסרת לה?: הרי בכלל לא כתובים ידות בחלק הראשון של המשנה בדיני נדרים, אלא שהגמרא בעמוד הקודם אמרה שחיסורי מחסרא במשנה והוסיפה אותם. ואם כן לא רק שיש להוסיף אותם, אלא גם יש להקדים אותם לכינויים: 'כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים' ולאחר מכן המשנה מתחילה לפרש מהם ידות נדרים - שבהם פתחה ברישא.

ידות היכא כתיב: עכשיו הגמרא חוזרת לבאר היכן דרשו חז"ל את דיני ידות בתורה:

ותניא נזיר להזיר: כפל הלשון מלמד על ידות נזירות. < לא גורסים 'כינויי נזירות כנזירות' (עיין ר"ן).

ומה נדרים עובר 'בבל יחל' ו'בל תאחר': אם נדר אדם הנאה מככר לחם ועבר ואכלו עובר על 'לא יחל דְבָרוֹ'. ואם נדר להביא קרבן והתאחר מלהביאו עובר על 'לא תֵאָחֵר לְשִׁלְמִי'.

מאי שנא גבי נזירות דכתיב נזיר להזיר: הרי גם בנדרים כתוב כפל לשון 'לְנִזְרֵי נְדָרֵי', ואם כן למה צריך את ההיקש בין נדרים לנזירות הרי אפשר ללמוד זאת בנדרים עצמם?

אי כתב 'נדר לנזור': כפל הלשון בנזירות כתוב בתורה בצורה לא רגילה ולכן אפשר ללמוד ממנו את דין ידות, אבל כפל הלשון בנדרים כתוב בצורה רגילה ולכן אי אפשר ללמוד ממנו כלום כי 'דברה תורה כלשון בני אדם'. כלומר הרגילות היא קודם לכתוב את הפעולה ואחר כך את עצם הדבר כגון 'לעשות מעשה', 'לאכול לחם', 'ללמוד תורה', וכך גם 'לְנִזְרֵי נְדָרֵי'. ואילו בנזירות כתוב קודם את הדבר ואחר כך את המעשה - 'נְזִיר לְהִזִיר'.

הניחא למאן: אלא שעצם הדבר האם 'דברה תורה כלשון בני אדם' תלוי במחלוקת. ולמאן דאמר שלא דברה תורה כלשון בני אדם ממילא גם בנדרים יש כפל לשון מיותר ללמד ידות נדרים?

הגמרא מתרצת: באמת הוא לומד ידות נדרים מנדרים וגם ידות נזירות הוא לומר בהיקף מנדרים, ואילו כפל הלשון בנזירות 'נָזִיר לְהִזִּיר' מלמד שנזירות חלה על נזירות. דהיינו אדם שאמר 'הריני נזיר היום' ולא פירש לכמה זמן - הכלל הוא סתם נזירות היא לשלושים יום. ואם חזר ואמר שוב פעם 'הריני נזיר היום' – חלה עליו נזירות כפולה לשלושים יום.

ולמאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם: וממילא אי אפשר ללמוד ידות מנדרים - מנין לו שהנזירות חלה על הנזירות, הרי הפסוק 'נָזִיר לְהִזִּיר' נצרך ללמד ידות?

נימא קרא ליזור: היה על התורה לכתוב 'נזיר ליזור' כמו סגנון הלשון בנדרים 'לנדר נדר', ומשום שכתבה 'להזיר' אנו לומדים דבר נוסף שנזירות חלה על נזירות (מלבד הלימוד מעצם הכפילות שידות נזירות כנזירות).

תירוץ נוסף למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם:

במערבא אמרי: לכולי עלמא לומדים מ'נָזִיר לְהִזִּיר' שנזירות חלה על נזירות. אבל ידות - התנא הסובר 'לא דברה תורה כלשון בני אדם' לומד באמת ידות נדרים מ'לנדר נדר' (ונזירות לומדת מנדרים בהיקף), ואילו התנא הסובר 'דברה תורה כלשון בני אדם' לומד ידות מהפסוק 'ככל היצא מפיו יעשה' שכל מה שיוצא מפיו אפילו 'ידות' עליו לקיים. (ומקיישים נזירות לנדרים -רשב"א).

[הרחבת הדברים: ולמ"ד לא דברה תורה - לומדים מ'ככל היוצא מפיו' נדר שהותר מקצתו הותר כולו. ואמנם גם למ"ד דברה תורה - לומדים זאת מ'ככל היוצא מפיו'. הר"ן מבאר שלדעת מערבא אי אפשר ללמוד מ'נזיר להזיר' שני דברים, ולכן הם העדיפו לומר שלמ"ד דברה תורה לומדים מ'ככל היוצא מפיו'. אמנם בכל אופן גם לדעתו לומדים מ'ככל היוצא' שני דינים, אך אין זה קושיא, משום שהלימוד מהפסוק 'ככל היוצא' הוא ממשמעות הפסוק עצמו שכלול בה שני העניינים, שלא כמו הלימוד מ'נזיר להזיר'.]

*

הגמרא חוזרת לבאר באיזה אופן עוברים בנזירות על בל יחל ובל תאחר:

כיון דאמר הריני נזיר: מיד הוא נזיר, ואם הוא עבר ואכל ענבים או שתה יין הוא עובר על לאוים המפורשים באכילה ושתיה?

לעבור עליו בשתיים: גם על הלאו של האכילה וגם על הלאו של 'לא יחל דברו'.

בל תאחר נזירות היכי משכחת לה: כי 'בל תאחר' שייך בנודר להביא קרבן, שאז יש עליו ציווי להשלים את מעשה הבאת הקרבן ולא לאחר את דברו. אבל הנודר נזירות הרי מיד הוא נהיה נזיר בפועל.

תירוץ: באומר לכשארצה: מדובר בנזיר שאמר 'לכשארצה אהיה נזיר'.

דחייה: ואי אמר כשארצה ליכא בל תאחר: כי עדיין כל עוד הוא לא חצה לא חלה עליו הנזירות ולא שייך בזה בל תאחר, ואילו לכשירצה מיד תחול עליו הנזירות.

כגון דאמר 'לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר': שיש עליו חיוב 'בל תאחר' להיות נזיר מיד ולא להמתין, מחשש שמא ימות קודם שיספיק להיות נזיר.

וכמו שמצאנו לגבי גט. כהן הנותן גט לאשתו הישראלית ואומר לה 'הגט הזה יחול שעה אחת לפני שאני אמות' היא אסורה לאכול בתרומה מיד, מחשש שהוא ימות בכל רגע ותהיה אסורה לאכול בתרומה כבר שעה אחת קודם לכן.

ומכאן אנו לומדים שצריך לחשוש כל רגע ורגע שמא ימות הנודר נזירות, כמו שאנו חוששים כל רגע ורגע שמא ימות הבעל. [אמנם בגט אם עברה ואכלה תרומה ולא מת בעלה - לא עברה איסור, ואילו בנזיר אם המתין ולא קיים נזירותו אלא לאחר זמן - עבר על 'בל יחל'].